

**ULUSLARARASI AZERBAYCAN TÜRKİYE
“YEDİ ULU OZAN” SEMPOZYUMU**

*Nail TAN**

Başbakanlık TİKA'nın mali desteğiyle Türkiye'den “kamu yararına dernek” statüsündeki Hacı Bektaş Velî Kültür Derneğinin öncülüğünde Azerbaycan Millî İlimler Akademisi (AMEA) Folklor Enstitüsü ve Nizamî Edebiyat Enstitüsünün iş birliğiyle düzenlenen “Uluslararası Azerbaycan Türkiye Yedi Ulu Ozan Sempozyumu, 7-10 Mayıs 2015 tarihleri arasında Bakü'de yapıldı.

Sempozyuma konu olan “yedi ulu ozan” kavramına, tespitlerimize göre ilk kez Abdülbâki Gölpınarlı-Pertev Naili Boratav'ın 1943'te yayımladıkları *Pîr Sultan Abdal* kitabının 17-18. sayfalarında rastlamaktayız. Yazarlara göre; Alevîlerin büyük saygı duydukları Cem törenlerinde/ayinlerinde sıkça nefes, deyiş, deme, düvazlarını okudukları yedi ulu ozan şunlardır: İmadeddin Nesimî (1369-1417), Şah İsmail/Hatayî (1487-1524), Fuzûlî (1480?-1556), Pîr Sultan Abdal (16. Yüzyıl), Kul Himmet (16-17. Yüzyıl), Yeminî (15-16. Yüzyıl), Virânî (16-17. Yüzyıl). Bu yedi ünlü şairden üçü; Nesimî, Hatâyî ve Fuzûlî aynı zamanda Azerbaycan'ın, Azerbaycan Türkçesinin de şairleridir. Pîr Sultan Abdal da Azerbaycan'da kısmen bilinmektedir.

“Yedi ulu ozan” kavramı çerçevesinde, tamamını birlikte inceleyen üç kitabın yayımlandığını görmekteyiz:

Ulusoy, A. Celalettin (1989), *Yedi Ulular*, Ankara, 246 s.

Kılıç, Filiz (2008), *Alevilik ve Bektaşilikte 7 Ulu Ozan*, Ankara, Gazi ÜHAMER Yayını, 100 s.

* Kültür ve Turizm Bakanlığı E HAGEM Genel Müdürü, Halk Bilimci

Zaman, Süleyman (2009), *Yedi Ulu Ozan*, İstanbul, Can Yayınları, 397 s.

Sempozyumun açılış töreni, 6 Mayıs 2015 günü 9.30-12.00 arasında AMEA Merkez binasının görkemli salonunda AMEA Başkan Yardımcısı ve Nizamî Edebiyat Enstitüsü Müdürü, milletvekili Ak. Prof. Dr. İsa Habibbeyli'nin yönetiminde gerçekleştirildi. Törende, sırasıyla Prof. Dr. Muhtar Kâzımoğlu İmanov (AMEA Folklor Enstitüsü Müdürü), Mustafa Özcivan (Hacı Bektaş Velî Derneği Başkanı), Meral Barlas (T.C. Bakü Büyükelçiliği Müsteşarı), Mustafa Haşım Polat (TİKA Azerbaycan Koordinatörü), Hayrettin İvgin (Dünya Söz Akademisi Başkanı), Doç. Dr. Asker Turganbayev (Kazakistan Farabî Ü Öğr. Üyesi), Doç. Dr. Ali Ekber Sefipur (İran Şarkî Azerbaycan İrşad İdaresinin Müdürü) ve Doç. Dr. Ağarahim Sultanmuradov (Dağıstan Devlet Ü Öğr. Üyesi) birer konuşma yaparak sempozyumun düzenlenme amacı, programı ve önemi üzerinde durdular.

Sempozyum salonunun önündeki fuayede AMEA Folklor Enstitüsü, AMEA Nizamî Edebiyat Enstitüsü, Hacı Bektaş Velî Kültür Derneği ve sempozyum katılımcılarının yayınlarından oluşan bir sergi açılmıştı.

"Yedi ulu ozan" hakkında ilk defa düzenlenen bu bilimsel toplantıya Türkiye ve Azerbaycan dışında Dağıstan, Gürcistan, İran ve Kazakistan'dan da bilim adamı ve uzmanlar katılmıştı. Öğleden sonra iki ayrı salonda (Nesimî, Fuzûlî Salonları) bildirimlerin sunulmasına başlandı. Programda toplam 42 bildiri yer almaktaydı. Üç katılımcı dışında bildirimlerin tamamı sunuldu. Kastamonu Üniversitesinden Doç. Dr. Namık Musalı ise bildirisini telekonferans sistemiyle Kastamonu'dan sunarak çağımız teknolojisinin gücünü gösterdi.

Sempozyum programında yer alan 42 bildiriye ve hazırlayanları burada sıralamak yerine, konuyla doğrudan ilgili, dikkatimizi çeken bazı bildirimleri meslektaşlarımıza duyurmakta yarar görüyoruz:

Prof. Dr. Fikret Türkmen: Azerbaycan ile Anadolu Arasında Kültür Köprüsü Olarak Yedi Ulu Ozan

Prof. Dr. Ehmed Qeşemoğlu: Ulu Ozanların Büyüklüğünün Sırları

Prof. Dr. Şeref Boyraz: El Yazması Bir Mecmuadaki Pîr Sultan Şiirleri

Prof. Dr. Şefeğ Elibeyli: Fuzûlî'nin Farsça Divanında İrfanî İstılahlar

Prof. Dr. Saadet Şihıyeva: Nesimî Sözü, Zaman ve Mekânın Fevkinde

Doç. Dr. Armağan Coşkun Elçi: Yedi Ulu Ozanın Halk Müziği Repertuarına Katkısı

Doç. Dr. Ayten Kaplan: Halkın Sesi Pîr Sultan

Doç. Dr. Ağaverdi Helil: Ulu Ozanların Yaratıcılığında Mülk-i Süleyman Motifi

Doç. Dr. Aygün Bağrılı: XX. Asır Azerbaycan Poeziyasında Nesimî'nin Bediî Obrazı

Doç. Dr. Bayram Durbilmez: Şah İsmail Hatâyî'nin Anadolu Sahası Halk Şairlerine Etkileri ve Sıdkî Baba Divanı'nda Geçen "Vardım Kırklar Meclisine" Şiiri Üzerine Metinler Arası Bir Yaklaşım

Doç. Dr. Ziver Hüseyinli: Dinî Edebiyatımızın İnkişafında Şah İsmail'in Rolü

Doç. Dr. Mahmud Hacıhalilov: Pîr Sultan Abdal'ın Borçalı'daki İzleri

Doç. Dr. Nezaket Hüseyinkızı: Pîr Sultan Abdal'ın Şiirlerinin Manevi Gücü

Doç. Dr. Fahreddin Bahşeliyev: Şah Hatâyî ve Âşıklık Geleneği

Doç. Dr. Eşgane Babayeva: Mukayeseli Olarak Azerbaycan ve Türkiye Romanında Şah İsmail Hatâyî Obrazı

Doç. Dr. Ali Ekber Sefipur: Şah İsmail Hatâyî'nin Şiirlerinde Şiflik İnançlarının Tecellisi

Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaya: Şah İsmail Hatâyî'nin Şiirlerini ihtiva Eden Bir Yazma Bir Şiir Mecmuası

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yadımcı: Yedi Ulu Ozan'dan Kul Himmet'in Sanatı ve Bilinmeyen Şiirleri

Nail Tan: Alevî-Bektaşilerin Yedi Ulu Ozan'ının Yeni Nesillere Bıraktıkları Kültürel Miras

Hayrettin İvgin: Ulu Ozan Yeminî ve Faziletnamesi

Gülağ Öz: Pir Sultan Abdal'ın Alevî İnanç Dünyasındaki Yeri

Ali Yıldırım: Şah Hatâyî'nin Alevî İnançındaki Yeri

7 Mayıs 2015 günü öğleden sonra değerlendirme oturumuyla sempozyum sona erdi. Prof. Dr. Muhtar Kâzımoğlu İmanov'un yönettiği oturumda Prof. Dr. Muhtar Kâzımoğlu İmanov, Mustafa Özcivan, Hayrettin İvgin, Nail Tan ve Doç. Dr. Asker Turganbayev birer konuşma yaparak sempozyumu değerlendirdiler. Akşamüzeri Bakü şehir gezisi sırasında Şehitliği, yedi ulu ozandan Fuzûlî, Nesimî ve Hatâyî'nin heykellerini ziyaret edip fotoğraf çektirdik.

8 Mayıs 2015 günü UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesi'nde bulunan Gobustan'a gittik. Son müzecilik teknolojileri uygulanarak düzenlenmiş müzeyi ve kayalıklardaki İlk Çağ resim ve yazılarını gezdik, bilgi edindik. Gobustan dönüşü Bakü'de yeni açılan Halı Müzesinde incelemelerde bulunduk. Eski müzeyi iki defa gezmiştik. Bu yeni müzede, en yeni müzecilik teknikleri başarıyla uygulanmış. Müze âdeta konuşuyor, her sorunuza cevap veriyor.

Azerbaycan, sempozyum günlerinde harıl harıl 12-28 Haziran 2015 tarihleri arasında Bakü'de düzenlenen 1. Avrupa Oyunları'na hazırlanıyordu. Her yer pırıl pırıldı. Bakü, bizim gözümüzde Paris ve Viyana'dan daha göz alıcıydı. Avrupa ülkeleri bir Asya ülkesinde Avrupa Oyunları'nı boşu boşuna düzenlememişlerdi. Bakü, bu onura layık bir şehirdi.

9 Mayıs 2015 günü Azerbaycan'ın Millî/Umumî Lideri Haydar Aliyev'in doğum yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen Gül/Çiçek Bayramı'nı Azerbaycanlı soydaşlarımızla birlikte kutladık. Akşamüzeri AMEA Başkan Yardımcısı Ak. Prof. Dr. İsa Habibbeyli'nin sempozyum katılımcılarına verdiği kapanış yemeğinde bulunduk.

Sempozyum bildirileri Başbakanlık TİKA Başkanlığınca Ankara'da yayımlanacaktır. Bildirileri toplama, baskıya hazırlama çalışmaları Hacı Bektaş Velî Kültür Derneğince yürütülmektedir.